

Valnämnden

Tjänsteskrivelse - Utläggning av valsedlar i val- och röstningslokaler vid val till riksdag, region- och kommunfullmäktige 2026

Förslag till beslut

Valnämnden föreslås besluta

att valsedlar i val- och röstningslokaler tillhandahålls genom placering i avskärmade valsedelsställ,

att namnvalsedlar och partivalsedlar ska placeras i olika valsedelsställ,

att partiernas valsedlar (partivalsedlar) placeras i det första valsedelsstället längst till vänster. Valsedlarna ska stå i bokstavsordning med början längst bak i valsedelsstället utifrån den partibeteckning partiet har anmält deltagande i valet, i den vänstra raden placeras valsedlar till riksdagen, val till kommunfullmäktige placeras i mittenraden och val till regionfullmäktige placeras i den högra raden i valsedelsstället,

att partiernas valsedlar (namnvalsedlar) placeras i det andra och tredje valsedelsstället till höger om partivalsedlarna. Valsedlarna ska stå i bokstavsordning med början längst bak i valsedelsstället utifrån den partibeteckning partiet har anmält deltagande i valet, i den vänstra raden placeras valsedlar till riksdagen, val till kommunfullmäktige placeras i mittenraden och val till regionfullmäktige placeras i den högra raden i valsedelsstället, samt

att blanka valsedlar placeras på raden längst fram i valsedelsstället.

Ärendet i korthet

Grunden för hanteringen av valsedlar och valnämndens ansvar för dessa finns i vallagen. Vallagen reglerar bland annat vilka valsedlar valnämnden ansvarar för som alltid ska finnas på samtliga röstmottagningsställen, att samtliga valsedlar ska presenteras på ett neutralt och likvärdigt sätt, samt att det i anslutning till ett röstmottagningsställe finns minst en lämplig avskärmad plats där valsedlar kan läggas ut och där väljarna var för sig kan ta sina valsedlar utan insyn.

Vallagen reglerar dock inte hur valsedlarnas ordning ska presenteras i valsedelsställena. Då det är valnämndens ansvar att valsedlarna presenteras på ett neutralt och likvärdigt sätt, bör valsedlarnas ordning i valsedelsställena beslutas om.

Det förekommer tre typer av valsedlar:

- Partivalsedlar. Dessa valsedlar innehåller endast partibeteckning och eventuell symbol.

Valnämnden

- Blanka valsedlar. Dessa kan väljaren använda om ett partis valsedlar inte finns utlagda.
- Namnvalsedlar. På dessa valsedlar finns partibeteckning och nominerade kandidater.

Utifrån vallagen ansvarar valnämnden för att det på alla röstmottagningsställen finns partivalsedlar för de partier som vid något av de två senaste valen till riksdagen fick mer än 1 % av rösterna, den så kallade fria kvoten, och där dessa partier begär utläggning. Valnämnden ansvarar även för blanka valsedlar.

Vid valen 2026 har valnämnden beslutat att erbjuda samtliga politiska partier samordnad distribution av valsedlar till Gävle kommuns val- och röstningslokaler. Detta gäller både namnvalsedlar och partivalsedlar. Distribution erbjuds under förutsättning att partierna anmält deltagande i valet, samt att partierna följer valnämndens instruktioner för distributionen.

Erbjudandet är en service gentemot de politiska partierna som innebär att namnvalsedlar och partivalsedlar kommer att kunna finnas tillgängliga för väljare redan när förtidsröstningen öppnar den 26 augusti i Gävle kommuns 12 förtidsröstningslokaler, samt på valdagens morgon i samtliga av kommunens 53 vallokaler.

Distributionen sker vid ett tillfälle till respektive val- och röstningslokal och partierna har ett eget ansvar att fylla på vid behov. Röstmottagarna och valnämnden ansvarar inte för att kontakta partierna för påfyllnad av valsedlar om valsedlarna tar slut i annat fall än om det finns skäl att misstänka sabotage. Partier har rätt att själva lämna valsedlar till val- och röstningslokaler även om de använder sig av valnämndens distribution.

Ett av de vanligaste klagomålen som tidigare riktas mot valnämnderna i samband med val har varit förknippade med att valsedlarna inte har presenterats på ett likvärdigt sätt. Kritik har kommit från såväl JO som valprövningsnämnden och sedan 2014 rekommenderar valmyndigheten därför att respektive valnämnd beslutar om hur valsedlarna hanteras och presenteras i val- och röstningslokaler. Förslag till beslut om valsedlarnas ordning och placering i valsedelställen har därför tagits fram av Styrning och stöd.

Beslutsunderlag

Bilaga 1 – Modell över valsedlars ordning i valsedelstall

Beslutet ska skickas till

Klicka här för att fylla i vilka beslutet ska skickas till.

Linda Löfvenius

Valsamordnare/Nämndsekreterare